Поштарина плаћена у готову

НОВИ САД
субота
11 Фебруар 1939
Година V
Бр. 35 (1.114)

ДАН

Главни уредник: ЛАЗАР АТАНАЈАЦКОВИЋ

Редакција и администрација: Краља Александра 7. — Телефони: 21-06. -6. — 21 05 Чековни рачун код Поштанске штедионице у Београду број 58.460. — Поштански фах број 178.178. — Рукописи се не враћају

Независни информативни дневник
Излази свакодневно осим понедељника
Примерак 1 дин.
Месечна претплата 20 д. за земљу 50 за иностранство
Огласи по тарифи

Пред састанак Народне скупштине

НАРОДНА СКУПШТИНА СЕ САСТАЈЕ 15 ФЕБРУАРА?

Београд, 10 фебруара. — У Скупштинским кулоарима још се осећа врло велика живост. Народни посланици расматрају последње политичке догађаје.

Претседник Верификационог одбора Народне скупштине г. Војислав Чвркић примио је јуче већи број народних посланика, који су се код њега обавештавали о дану састанка Народне скупштине. Према свимима изгледима, Скупштина ће се састати у среду, 15 о. м., када би се имало извршити избор претседника и чланства Скупштине. Идућег дана, 16 о. о. м., извршиће се избор осталих сталних одбора.

Умро је Свети Отац Папа

Ватикан, 10 фебруара. (А.А.) Авас јавља:

Свети Отац Папа преминуо је у 5.30 часова, пошто је примио последње миропомазање из руке кардинала Лаурија.

Ватикан, 10 фебруара. (А.А.) Авас јавља:

У последњем часу уз Св. Оца Папу налазило се више црквених великодостојника: г. г. др. Рати и професор господин Аминта. Тајни коморник монсењер Гонфалионери телефонирао је црквеним властима да је Свети Отац Папа преминуо. Кардинал г. Еуђелио Пачели, државни секретар, затим кардинал Кача Доминици и маркиз Сарафини, гувернер Ватикана; стигли су одмах у одаје Светог Оца Папе,

Ватикан, 10 фебруара. (А. А.) Авас јавља;

Свети Отац Папа био је до последњег часа био је потпуно свестан. Покрети усана показивали су да је учествовао у молитвама присутних. Пре него што је издахнуо благословио је присутне руком.

Ватикански град, 10 фебруара. (А.А.) Рајтер јавља:

Званично се јавља да је Свети Отац Папа умро у 5.31 час. Последњу помаст (миропомазања) поделио је Светом Оцу Папи његов лични свештеник монсињор де Романис.

Кардиналски конклаве састаје се 28 фебруара да изабере новог Папу.

У целом Ватикану настала је одмах највећа тишина. Сва врата су затворена и сва лица која не припадају Ватикану морала су напустити Ватикан.

Посмртни остаци Светог оца Папе биће још данас изложени у једној од дворане Ватикана.

Кардинал г. Пачели и нарочита комисија кардинала и црквених великодостојника, коју је Свети Отац наименовао пре своје смрти, водиће све црквене послове до избора новог папе. Сада стоје два племића папине гарде са исуканим сабљама на вратима собе у којој је умро Свети Отац Пије XI.

—o—

ДРУГИ САСТАНАК ВЕЛИКОГ ФАШИСТИЧКОГ САВЕТА

Рим 10 фебруара. (А. А.) Рајтер јавља:

Данас увече састаје се други пут у овој недељи Врховни фашистички савет. Не изгледа да ће се на овом састанку расправљати о спољној политици, јер је о томе опширно расправљано на првом састанку.

ПРЕТСЕДНИК ВЛАДЕ Г. ЦВЕТКОВИЋ И МИНИНИСТРИ Г.Г. ЋИРИЋ, БЕШЛИЋ И ТОМИЋ НА ВЕЧЕРИ НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА ДУНАВСКЕ БАНОВИНЕ

Београд, 10 фебруара. — Синоћ је код „Српског краља" одржана заједничка вечера народних посланика, чланова ЈРЗ, из Дунавске бановине. Вечери су присуствовали скоро сви народни посланици из Дунавске бановине. У току вечере дошао је и претседник Краљевске владе и министар унутрашњих дела г. Драгиша Цветковић са министром саобраћаја г. др. Мехмедом Спахом. Вечери су присуствовали и министри гг. Стеван Ћирић, инж. Никола Бешлић, Јеврем Томић, затим министри на расположењу инж. г. Светозар Станковић, Димитрије Магарашевић, потпретседник Бановинског одбора ЈРЗ г. др. Бранко Николић и г. др. Цвета Маглић, те народни посланици гг. Милан Стоимировић, Јовановић, Александар Милић, Сава Марић, Јоца Георгијевић, Сава Петровић, Бранко Авраамовић, др. Ђура Станковић, инж. Станимир Станковић, др. Јован Ертл, Душан Поповић, др. Тришлер, Славко Николић, др. р. Ђорђе Јовановић, Пантовић, Фодор Гелерт, Фрања Хам и други Претседник Краљевске владе г. Цветковић и гг. министри задржали су се дуже времена у пријатељском разговору са народним посланицима из Дунавске бановине.

—o—

ОДБЕГЛИ К/КАПИТАЛ У СВЕТУ ЦЕНИ СЕ НА СЕДАМ МИЛИЈАРДИ ДОЛАРА

Њујорк, 10 10 фебруара. (А.А.) — Рајтер јавља:

Према мишљењу министра трговине, одбегли капитали из света, који траже сигурност у САД Сједињеним америчким државама, не прелазе суму од милијарду долара.

Међутим, по, према мишљењу главне државне благајнице та сума иде и до седам милијарди долара.

ФРАНЦУСКА ЋЕ ПРИЗНАТИ ВЛАДУ ГЕНЕРАЛА ФРАНКА, АКО СЕ ДОБРОВОЉАЧКЕ ТРУПЕ ПОВУКУ ИЗ НАЦИОНАЛИСТИЧКЕ ШПАНИЈЕ

Париз, 10 фебруара. (А. А.) Рајтер јавља:

У добро обавештеним круговима верује се да ће француска влада на својој седници коју ће одржати 11 овог месеца донети одлуку да призна владу генерала г. Франка, везујући ту одлуку за испуњење извесних захтева, међу којима и захтев да се добровољачке трупе повуку из националистичке Шпаније.

У вези са овим питањем енглеска и француска влада су у сталној вези.

Синоћњи „Тан", за који се зна да се врло често инспирише на меродавном месту, објављује значајан уводни чланак, који, изгледа, има за циљ да припреми јавно мњење за политичке промене.

МИНОРКА У РУККАМА НАЦИОНАЛИСТА

Трупе генерала Франка избиле на француску границу

Рат у Каталонији — завршен?

Саламанка, 10 фебруара. (А.А.) — Рајтер јавља:а:

У синоћњем званичном саопштењу вели се да је е острво Минорка потпуно заузето од стране националиста. У саопштењу се је још додаје да су црвени вођи већ побегли у иностранство.

Барселона, 10 фебруара (А. А.) Дописник ДНБ-а јавља са каталонског фронта:

У току четвртка све националне армије извршиле су заједнички своје операције. Оне су стално одржавале везу међу собом. На тај начин су целокупне националистичке снаге напредовале на широком фронту према француској граници, иако је напредовање на много места било отежано услед тога што су друмови и мостови билили бачени у ваздух и што су републиканске трупе изградиле на много меместа препреке и барикаде. Тако је у т. току четвртка запоседнута систематски и цела област до француске границеце. Притом су заробљене заостале репепубликанске чете. У целој области зававедена је војна управа. Око 12 чассова стигле су чете наварске бригаде као прве на француску границу кодод Лахункера, на главном друму који води од Барселоне за Ле Пертис. Нешто доцније стигао је и арагонски корпус, под командом генерала Москарда, у сектору Рипоља ,на границу код манастира Муриј, и успоставио везу са суденом армијом Маестразга. У оба места на граници одмах је истакнута шпанска национална застава док су трупе одале почаст. Шпанске националистичке трупе измењале су званичне поздраве са француским чиновницима на граници.

У војној команди преовлађује мишљење да је том победом уствари завршен рат у Каталонији.

СПОРАЗУМ

Споразумевају се они међу којима влада неспоразум. Да би могли склопити солидан споразум, треба ови да установе у чему је и како је настао неспоразум. У новој држави Словенци и Срби од почетка створили су пристојне и солидне односе, што је доказ да међу њима раније није било неспоразума. Са Хрватима не можемо никако да дођемо на зелену грану. То је знак да међу нама заиста има неких несугласица. Што је било пре много стотина година нема никакве везе са овим несугласицама, а догађаји унутар ових последњих стотину година имају много везе, па ћемо их изнети у оштрим потезима. Све несугласице створили су наши заједнички непријатељи.

Почетком јула 1834 године добио је др. Људевит Гај концесију од цара Фрање I за издавање политичких новина. 6 јануара 1835 године изашао је први број Гајевих Хорватских новина, а већ 10 јануара придодат је новинама и књижевни прилог: Даница хрватска, славонска и далматинска. Језик у Хорватским новинама прве године је у кајкавском наречју и са старим правописом, док је у Даници већ прве године од почетка сукцесивно увођено штокавско наречје и нов правопис. Године 1836, Гај је своје новине као и Даницу назвао илирским. Све ово је последица утицаја Вука Караџића, који је 1813, после пропасти Карађорђева устанка, избегао у Беч, дошао у везу са Копитаром, аустриским цензором новина, и пао под његов огроман утицај. Аустрија је веома пажљиво пратила покрет српски, јер је инстинктивно осећала политичку опасност за себе и од првог дана тражила је протутежу против Срба и нашла је у томе, што је настојала да створи међу католичким штокавцима своје штићенике и српске противнике. Прави неспоразум између Срба и Хрвата почео је онда када је Људевит Гај прихватио штокавштину. Тиме је пресечена могућност да сви штокавци падну под утицај Срба. Нико још није довољно проучио наличје рада два аустриска доктора, Копитара и Гаја, па ни самог Штросмајера, који је био дворски капелан у Бечу и чији предак је дошао у Ђаково из Линца. У то доба сви градови у Хрватској и Словенији стајали су под огромним утицајем германства па и сам Загреб. Мој покојни отац у загребачкој доњоградској гимназији имао је само четири школска друга Хрвата, и то: Бадалића, Клајића, Чаврака и Дукета, а осталих двадесетак били су Немци и у школи су говорили немачки и кајкавачки. То је било пре седамдесет година, а пре деведесет и стотину година била је германштина још јача. Далматински, словенски и бачки Буњевци и Шокци далеко су тада били од Хрватства и када су отишли међу Србе у Србију, осећали су се као код своје куће. Не треба да споменемо никог другог већ славне наше Јосифа Панчића, Ђуру Хорватовића, Драгутина Франасовића, Ивана Ђају, Матију Бана, Мату Оптркића, Колара Милодановића, а безброј других мање славних ни не спомињемо. Аустрија је стално сипала отров у односе српско-хрватске но тада тај отров није још прожмао потпуно душу хрватског народа. Када је букнуо светски рат показало се да је аустриски отров до сржи импрегнирао цео хрватски народ. Зар би се друкчије могла протумачити она страшна недела и зверства, која су хрватски пукови починили против Срба, свуда, а не само у Србији. То је факат и то се заташкавати и прећутати не сме, и то тим пре, што је виновник тога зла — Аустрија — уништена и збрисана са лица земље, а ми се још натежемо.

Наши односи треба да буду такви да сваки Србин може увек рећи да је и Хрват и сваки Хрват да је и Србин. То неће бити никада ако покушамо да се делимо, јер ми се поделити не можемо. Никада нећу заборавити ратни моменат из 1918, када сам рекао др-у Јосипу Монтини, далматинском Хрвату, да би ми било част да сам и ја Хрват поред таквог Хрвата, који је и Србин. Спасао је две ухваћене српске комите од смрти вешањем, а сам себе гурнуо у највеће зло. То је био Хрват и Србин уједно.

Међу Хрватима постојало је аустриско и мађарско хушкање против Срба, јер је то било у интересу Аустријанаца и Мађара. Хрвати су им — везани истом вером — наишли на лепак и починили, нахушкани против Срба, много срамних дела. Али дух утваре и данас још увек облеће око Хрвата, тежећи да се после смрти освети и њима и нама на тај начин, ако се расцепкамо и пођемо у дивергентним правцима, место да утврдимо своју скупо стечену целину. Да ли се и од утваре дајемо водити?

Велики Краљ створио је једну изванредну основу државне организације, која све нас може задовољити, а то је бановински систем, само овај треба демократски и децентралистички изградити. Бановине су тако умно заокружене, да се дала задовољштина сваком локалном патриотизму. Покојни Сршкић, поред једне владе и једног парламента, у своме нацрту о бановинској самоуправи још у време невољне диктатуре, намеравао је бановине политички изградити слично како су биле организоване Хрватска и Славонија, али не лажно, већ истинито демократски. Народни посланици и њихови заменици чинили би бановинско веће. Из редова њихових изашли би и бан, у рангу министра без портфеља и политички подбан у рангу државног потсекретара, и бановински одбор, бановинско веће би имало и своје посебно претседништво. Према томе, бановинска већа свих бановина заједно чинила би Народну скупштину. Да не би администарције у бановинама храмљале, постојали би административни подбан и начелници као шефови одељења. Овако би се могле локалне амбиције задовољити.

Примери Ирске у Енглеској и почетци незгода у федеративној чешко-словачко-украјинској републици треба да нам свима буду мементо и путоказ, да се никако не сме прећи у уређењу државе ни на какве друге веће јединице, него што су бановине. Надамо се да ће разборитост и на једној и на другој и на трећој страни добити превагу, те нећемо добро порушити, да бисмо, на радост непријатеља, створили зло.

Инж. МИЛИВОЈ МАТИЋ

Претседник владе г. Цветковић примио депутацију Новосађана и обећао да ће посетити јубиларну Народну забаву

Као што је „Дан" јавио, јуче се упутила велика депутација присталица ЈРЗ да позове претседника Краљевске владе г. Драгишу Цветковића на јубиларну, педесету Народну забаву, која ће се одржати на дан Три јерарха, 12 о. м.

Депутација пошла у осам аутомобила. У депутацији је учествовало око 30 највиђенијих грађана, присталица ЈРЗ, међу њима г. г. Александар Милић, народни посланик, др. Обрад Милутиновић, потпретседник Месног одбора ЈРЗ, Ђока Дунђерски, индустријалац, Јован Ђулум, трговац, др. Владимир Гавриловић, Радмило Живановић,, Никола Танурџић, Милош Ралетић, Милан Попов, Жарко Татарски, Радован Кајански, Милош Гостојић, Тоша Милак и други.

Као што смо јавили, услед велике магле, дошло је у близини Инђије до судара аутомобила који су возили депутацију. Том приликом неколико аутомобила је оштећено. Вести да су повређени и неки чланови депутације не одговарају истини. Повређени су путници једног приватног аутомобила, као што је „Дан" јуче јавио.

Док је једна група чланова депутације продужила пут према Београду аутомобилима, неки су били принморани да путују возом.

У Београду је депутацију примио у свом кабинету министар просвете г. Стеван Ђирић, који је предвео депутацију у претседништво владе, где је Новосађане примио претседник владе г. Драгиша Цветковић, који је обећао да ће, ако не буде спречен, учествовати на јубиларној забави.

Депутација је позвала и министре г. г. Јеврема Томића и Николу Бешлића, који су такође обећали да ће доћи на забаву.

—o—

Пријеми код Бана г. Ђајића

Бан г. Светислав Рајић јуче после подне вратио се из Београда. Данас пре подне примио је народне посланике г. г. Раду Лунгулова и Златоја Станковића.

—o—

Завршени југословенско-француски трговински преговори

Париз, 10 фебруара (А.А.) — Авас јавља:

Трговински преговори између Француске и Југославије, који су отпочели у Паризу 12 јануара, уствари су већ завршени. Рад на редакцији текста већ је скоро готов тако да ће до парафирања новог споразума доћи вероватно у току данашњег дана.

—o—

Г. Антон Батаџељ, начелник Управног одељења и вршилац дужности помоћника бана, отпутовао је службеним послом у Београд.

НОВА ГРАДСКА УПРАВА У ПЕТРОВГРАДУ

За новог претседника градске општине у Петровграду постављен је г. Милорад Цветков

Постављено је и ново Градско веће

Одлуком Бана Дунавске бановине г. Светислава Рајића разрешен је дужности претседник градске општине у Петровграду г. Владимир Живковић као и цело Градско веће. За новог претседника градске општине у Петровграду постављен је г. Милорад Цветков директор филијале Штедионице Дунавске бановине у Петровграду. Истовремено је постављено ново Градско веће, које сачињавају гг. Душан Бошњак, благајник филијале Штедионице Дунавске бановине; Љубомир Ж. Мађаров, сремски пољопривредни референт; др. Љубомир Васиљевић, старешина Окружног суда; Милан Манојловић, старешина Сремског суда; др. Лука Мијајев; адвокат, Милош Николић, адвокат; др. Миша Матић, лекар Бановинске болнице; др. Димитрије Кристић, управник Бановинске болнице; др. Стеван Ковач, прелат; МиланМомирски- Лазин ратар; Алекса Станојев, ратар; Кристифор Драган; индустријалац шешира; Петар Костић, директор фабрике тепиха Живојин Терзин, трговац; Шандор Миленов, ратар; Ђура Рацков, ратар; Петар Галетин, претседник Удружења трговаца; Никола От, трговац; Лазар Ракић, управник Окружног уреда; Љубомир Цвејић, приватни чиновник; Јосиф Ридер, прокуриста предузећа „Радијатора"; Петар Банвег, ратар; Матјас Авендер, ратар; Мартин Бушбахер, штампар; др. Јован Миљковић, адвокат; Тоша Воргић, ратар; Веселин Радованчев, ратар; Живко Ж. Терзин, поседник; Живанко Радованчев, ратар; Драгомир Девић-Јајин, ратар; Јосип Рекслер, банкарски чиновник; Јован Пенц, потпретседник Удружења занатлија; Милан Новаковић, пекар; Душан Малбашки, претседник Испоставе Занатске коморе у Петровграду; Воја Славков, ратар; инж. Драгољуб Илић, шеф Железничке секције; Игнац Секељ, трговац; Милутин Деспотов, радник у Железничкој радионици; Ласло Нађ, претседник Реформатске црквене општине; Винце Холоши, трговац; Драга Гардиновачки, ратар; Иса Радованчев, ратар; Љуба Куручки, ратар, и Миливој Левајић, ратар.

—o—

Три нова градска већника у Великој Кикинди

Одлуком Бана Дунавске бановине г. Светислава Рајића, разрешени су дужности градских већника Општине града Велике Кикинде гг. Светозар Милић, ратар, и Милан Симић, занатлија, а на упражњена места постављају се за градске већнике општине града Велике Кикинде гг. Славко Секулић, Светозар Симић, ратари, и Милан Станкић, занатлија.

ПОЛИТИЧКИ ЖИВОТ

„Обзор“ о новој линији државне политике

Загреб, 9. фебруара. — Данашњи „Обзор“ пише о новој линији државне политике, па, између осталог, тврди и ово: „Усто треба дати и Хрватима и Словенцима и Србима чврсто јемство да се са те нове линије државне политике неће силазити и да она неће овисити од страначких комбинација ни од привремени хполитичких ситуација. Поступак за овакво решење може тражити дуже времена и бити постепена. Али је боље не наглити, него оставити у сржи нерешено хрватско питање, како би оно и остало, кад се не би на темељу ствар не равноправности хрватског народа, српског народа и словеначког народа према заједничкој државној заједници решила актуелна питања. Крпарење не само да не може задовољити наше народне захтеве, већ се тиме не може ни поставити чврст темељ за правилне односе између Хрвата, Срба и Словенаца. Хрватски се народ бори 20 година за своја права, за заштиту својих народних интереса. То није страначка борба, нит се страначким аранжманима може скинути хрватско питање с дневног реда. И поред многих разочарања кроз ових 20 година, хрватска јавност показала је приликом доласка нове владе на власт да не заузима нипошто интрансигентно становиште и да резервише свој суд о новој влади и своје држање према њој, док она не да своју декларацију и посебно док њена дела не покажу како мисли приступити припремама за решење хрватског питања.

—o—

ПРВА ИЗЈАВА МИНИСТРА ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА Г. ЦИНЦАР-МАРКОВИЋА

Берлин, 10 фебруара. — Министар спољних послова г. Цинцар-Марковић пред одлазак из Немачке, дао је новинарима изјаву, у којој је рекао, између осталога: „Наша нова заједничка граница доводи нас у појединим питањима до једне искрене узајамнее јасноће и један од најважнијих задатака у мојој новој дужности југословенског министра иностраних послова биће да постојеће односе не само одржим, него да у сваком смислу изградим и на тај начин допринесем учвршћивању европског мира. И културни односи између обеју земаља биће тешњи, захваљујући оснивању немачко-југословенског друштва у Берлину и пријатељство и поштовање између два народа биће услед тога значајно проширено“.

—o—

КОНФЕРИСАЊЕ Г. ДР. ШУТЕЈА СА ОПОЗИЦИОНИМ ГРУПАМА У БЕОГРАДУ

Београд 10 фебруара. — У Београд је допутовао народни посланик бивше ХСС г. др. Јурај Шутеј, који се састао са претставницима свих група УО и ЈНС које су се кандидовале на листи г. др. Мачека. Присуствовао је и једној значајној седници претставника опозиционих група. После овог састанка, г. др. Шутеј је отпутовао у Загреб, где ће обавестити г. др. Мачека о разговорима које је имао са претставницима опозиционих група и о утисцима које је стекао у Београду. Сазнаје се да је на састанцима са г. др. Шутејом констатована пуна сагласност и да су утврђене линије за даљи рад.

Владина декларација („објавиће се почетком идуће“) недеље

Београд, 10 фебруара. — У целој земљи са великим интересовањем прати се даљи развој политичке ситуације после образовања нове владе г. Драгише Цветковића. У свима круговима са нарочитим интересовањем очекује се најављена декларација Краљевске владе, у којој ће бити обележен програм нове владе. Декларација ће се дати у седницама Народне скупштине и Сената. На првој седници Народне скупштине, која ће се се састати, вероватно, почетком идуће недеље, можда у среду, Народна скупштина ће изабрати своје чланчаништво. Према томе, декларција ће ће вероватно бити дата на другој седници, која би се могла одржати јојош истог дана. *(Дан)*

„Прво буџет, а потом друге дискусије“, пише „Самоуправа“

Београд, 10 фебруара. — Данашња „Самоуправа“, под насловом „Државни буџет“, пише, између осталога: „Како од државног буџета, као највећег привредног годишњег плана у земљи, зависе хиљаде и хиљаде других годишњих планова у приватној иницијативи, односно у целокупној нашој народној привреди Скупштина и Сенат не могу учинити већу услугу земљи, него тако ако концентришу своју највећу, најбуднију и и најозбиљнију пажњу само на државном буџету, остављајући на страну све друге дискусије, које се могу отворорити и после шест недеља, дакле, послсле 1 априла. Тај им апел, уосталом, у упућује данас целокупна привреда Ј Југославије, а привреда, као што се се зна, има своје законе и своје роковове, који се морају поштовати и и који не трпе апсолутно никаква одлдлагања“.

„Не треба нико да се заварава да влада г. Цветковића неће имати око себе окупљену целу ЈРЗ“

Београд 10 фебруара. — Данашња „Самоуправа“, главни орган Југословенске радикалне заједнице, под насловом „Салус патриа супрема лекс“, пише, између осталога: „Влада г. Цветковића има да обави један тежак и одговоран народни посао и не треба ніко да се заварава да она у тој својој мисији и у тим својим напорима неће имати око себе окупљену и здружену целу Југословенску радикалну заједницу, која по својој конструктивности и по своме програму искрено жели да помогне сваки користан народни посао. Зато се може поуздано очекивати да ће г. Драгиша Цвјетковић успети са својим друговима у у влади да обави успешно своју мисијују и да на тај начин покаже да је Ј Југословенска радикална заједница једицино позвана да ауторитативно решавава сва компликована питања“.

Кандидати за претседника Народне скупштине

Београд, 11 фебруара. — Поред г. г. Милана Симоновића, досадањег Министра правде, и г. Војка Чврића садањег претседника Верификационог одбора,а, као озбиљан кандидат за претседника Народне скупштине се спомиње и г. Димитрије Магарашевић, раранији Министар просвете.

Колико Немци имају посланика: два или три‘?

Министар на расположењу г. Димитрије Магарашевић изабран је у два среза. Како немачки листови јављају г. Магарашевић је задржао, ипак, румски мандат, а одрекао се бачкопаланачког у корист свога заменика г. др. Јозефа Тришлера, који ће сада бити, како то нарочито подвлачи „Дајче Цајтунг“ (Нови Сад), други немачки посланик, поред г. Хама, не признавајући, очигледно, г. Ертла, посланика одачког среза, за неемачког посланика.

Г. Тришлер је рођен у Обровцу; гимназију је свршио у Каточи и у Хацфелду, а Унииверзитет у Минхену (хемиско одељење и агрикултурно-хемиски институт, где је промовисан за доктора технике), а завршио је и пољопривредне студије у Загребу и Минхену, где је е добио диплому агронома. Сада је акктиван много у немачком задругарству.у.

У Загребу се очекује доношење нових политичких закона

Загреб, 10 фебруара. — У загребачким политичким круговима осећа се велико интересовање за даљи развој политичких прилика после образовања владе г. Драгише Цветковића. Сви политички људи у сталном су контакту. Са напрегнутом пажњом свуда се ишчекује декларација Краљевске владе. Свуда се истиче да с се од нове владе очекује да ће е почети са припремама за решеен х хрватског питања. У загребачким пополитичким круговима наглашава се д да је претходно потребно доношењење нових политичких закона, а нарочито новог закона о избору народних посланика. *(Дан)*

Бан г. Св. Рајић код претседника владе г. Цветковића

Београд, 10 фебруара. — Јуче је Претседник Краљевске владе и Министар унутрашњих дела г. Драгиша Цветковић примио је Бана Дунавске бановине г. Светислава Рајића. После тога г. Цветковић је примио и Бана Дринске бановине г. Владимира Јевтића, као и в. д. Бана Савске бановине г. Станоја Михалцића.

—o—

Народни посланици, чланови ЈРЗ истичу потребу чувања јединства странке

Београд, 10 фебруара. — Народни посланици, чланови Клуба народних посланика ЈРЗ, одржавају конференције по бановинама. На овим конференцијама истиче се потреба чувања јединства странке. Истовремено се истиче и потреба да сви посланици помажу владу г. Драгише Цветковића која је изишла из ЈРЗ и која на њу треба да се ослања.

Јуче су конферисали и народни посланици из Дунавске бановине, под претседништвом инж. г. Светозара Станковића, Министра на расположењу, претседника Бановинског одбора ЈРЗ. *(Дан)*

—o—

ПРИЈЕМИ КОД Г. ЋИРИЋА

Београд 10 фебруара. — Министар просвете г. Стеван Ћирић примио је већи број сенатора и народних посланика. Министар г. Ћирић је примио јуче и једну већу депутацију из Српских Карловаца.

—o—

ДЕПУТАЦИЈА ИЗ ЈУЖНЕ СРБИЈЕ КОД ПРЕТСЕДНИКА ВЛАДЕ Г. ЦВЕТКОВИЋА

Београд, 10 фебруара. — Претседник владе г. Драгиша Цветковић примио је велику депутацију из Јужне Србијее, коју је сачињавало 26 народних посланика и делегати појединих срезова. Претставници Јужне Србије изразили су пуно поверење новој влади.

—o—

КОНФЕРЕНЦИЈА МИНИСТРА Г. ТОМИЋА СА ПРИВРЕДНИЦИМА

Београд 10 фебруара. — Министар трговине и индустрије г. Јеврем Томић одржао је конференцију са гг. др. Миланом Радосављевићем, гувернером Народне банке, Едом Марковићем, Генералним директором Привилегованог извозног друштва, Миливојем Андрићем и Бошком Ђорђевићем. На конференцији су расправљана актуелна питања која се тичу ресора Министарства трговине и индустрије и Народне банке у вези са нашом спољном политиком.

—o—

ПРЕТСТАВНИЦИ КОМОРА КОД МИНИСТРА Г. ТОМИЋА

Београд 10 фебруара. — Министар трговине и индустрије г. Јеврем Томић примио је у своме кабинету претставнике свих трговинских и индустриских комора који се налазе у Београду на својој редовној земаљској конференцији. Претставници комора молили су г. Министра да у пуној мери прихвати њихову готовост за сарадњу по свима питањима свога ресора. Г. Министар је изјавио д аће му сарадња комора бити врло драгоцена и да ће са своје стране учинити све за њихово плодни рад.

Јесу ли Руски Украјинци посебан народ?

Г. Антин Ивахњук, кога немам част познавати а о коме знам само толико да живи у Загребу, написао је у овогодишњем 28 броју „Дана“ чланак: Јесу ли Украјинци и Руси један или два народа? Он је у томе чланку покушао да побије оно, што сам ја написао у „Дану“ од 21 јануара о. г. о Руским Украјинцима. Ја сам тврдио да Украјинци не чине посебан народ са посебним језиком, него да су то Малоруси и да је њихов говор наречје руског језика. Г. Ивахњук пак тврди да су Украјинци посебан народ, који се разликује од руског и има свој посебан језик, који он назива „украјинским“.

Да би доказао своју тврдњу, г. Ивахњук је пре свега порекао, да реч „Украјина“ има исто значење као и наша реч: Крајина, јер на тзв. „украјинском“ језику та реч не означава известан предео као пограничну област, него одговара српскохрватској речи „земља“ (немачкој речи „ланд“ а француској: „ла тер“). Кад би се прихватило овако тумачење а уједно и то да је Украјина посебна земља, онда би се на питање: шта је Украјина — на тзв. „украјинском“ језику морало одговорити: Украјина јест, украјина. Баш овака реченица сведочи, да Украјина није име којим се означава посебна земља („Ланд“), него само име којим се означује погранична област Русије, а као посебна земља не би имала своје особено име. Као посебне земље постојале су под аустриском управом: Галиција и Буковина, а Украјина као посебна земља није постојала у Аустроугарској — а ни у Русији није постојала као посебна земља („Ланд“), него се само спомињала као погранична област Русије.

Г. Ивахњук је сем тога и цитатима из народних песама пружио доказе да се име „Украјина“ није спомињало као име једне посебне земље („Ланд“), него само као ознака за пограничну област. По тим цитатима постојала је „туђа украјина“ и „туђе украјине“. Ако је по мишљењу г. Ивахњука постојала Украјина као нека земља са засебним народом, онда није разумљиво, зашто народ на песма спомиње „туђу украјину“ и „туђе украјине“. Баш то сведочи да Украјина није била земља са посебним народом, него да је та реч само ознака за пограничне области уопште. За Русе су јужни погранични крајеви њихова Крајина — а на руском језику: Украјина, у којој та које живе Руси, јер је њихов говор наречје руског језика. Само из разлога политичке пропаганде покушава се сада, да се руски граничари прогласе посебним украјинским народом (етносом). Да је ово моје тумачење тачно, позивам се на галичког Руса, др. Димитрија Маркова, који је у својој књизи, издатој 1912 године у Бечу и Лајпцигу на немачком језику под насловом: Руска и украјинска идеја у Аустрији, написао, да реч Украјина на немачком језику значи Гренцланд или Гренцмарке. П. А. Лавровскиј је у своме Руско-сербском словару (Санктпетербург, 1880) на 533 страни забележио: Украина — Крајина. А у Вуковом Рјечнику је Крајина означена немачком речју: Гренце.

Није тачна тврдња г. Ивахњука да је име „Украјина“ — у етничком смислу — исто тако старо као и име „Русј“. Споменуо је и неке записе из 1187 и 1189 године. Као име за пограничну област несумњиво је старо, али као име за посебан народ (етнос) није онда употребљавано, него тек у току 19 века. У оним је записима употребљено као ознака крајинске области. Галичка Украјина није била посебна земља под тим именом, него је постојала кнежевина Халич и Владимир, у којој су живели Црвени Руси под династијом Рурика до 1350 године, када је та династија изумрла а после ње владали су у њој према подацима др. Д. Маркова пољски и угарски краљеви наизменце, док није дошло до политичког савеза између Пољске, Црвене Русије и Литваније, склопљеног у Љубљину 1569 године. Пољски су се краљеви потписивали и као „дукс Литване ет Русие“ а спомињала се у документима и „Русиа хунгарика“. Увек је, дакле, употребљавано руско а не украјинско име у историским документима. Чувени историчар Херберштајн написао је да су словенски народи употребљавали име: Руси а само у латинском језику називали су се: Рутени. Римски папа Клеменс VIII је, пред прелазак неких православних епископа у грчко-католичку (унијатску) веру 1596 године, издао булу, у којој је поделио благослов свој „национи Русорум сеу Рутенорум“. И он је употребио име руско (латински: рутенско) а не украјинско. Када је угарски краљ Андрија II, узео наслов „краља Галиције и Владимирје“ — у свима списима после тога спомињали су се Црвени Руси а њихови земља као: Русиа рубра (Црвена Русија), нигде пак као Украјина ни ти су се пак спомињали Украјинци. А козаци под вођством свога атамана, Богдана Хмјелницког, чувеног јунака, сакупивши се на његов позив у Перејаслављу 1635 године једнодушно су изрекли: „Хоћемо да будемо под влашћу православног цара. Нека Бог благослови и учврсти јединство Руса“. Сматрали су се, дакле Русима а не Украјинцима.

Није тачна тврдња г. Ивахњука да ја хоћу и Малорусе (по његовом: „Украјинце“) да прогласим за Великорусе или Москаље. Ја сам само то тврдио да постоји један — недељиви руски народ, чије су три гране: Великоруси, Малоруси и Белоруси, а да су њихови народни говори наречја руског језика. Није тачна ни тврдња г. Ивахњука, да се у српскохрватском језику под речју „руски“ подразумева уствари „великоруски, јер ми све Русе без разлике, говорили они ма које руско наречје, сматрамо јединственим руским а не великоруским народом; Великоруси су пак као и Малоруси само грана тог јединственог народа. А да су се и сви Руси без разлике увек сами називали Русима како у Русији, тако и у руским крајевима данашње Пољске као и у Прикарпатској Русији — о томе се сваки може уверити, ако непристрасно проучи ово питање. И ови Руси који живе у нашим крајевима зову се Русима сами а ми их сви тако зовемо. Ето у Новом Саду руске цркве и руске улице, а ови су Руси досељени из Прикарпатске Русије. У историји Новог Сада, коју је написао Мелхиор Ердујхељи има засебан чланак (на стр. 233) о Русима, који су се доселили у Нови Сад из Земплинске жупаније пре 145 година. Ту они имају своју цркву (грчко-католичку, унијатску) а говоре језиком, који је истоветан са језиком донских Козака. Њих досада нисмо звали друкчије него Русима, а они се нису сматрали да су некакви Украјинци.

Споменуо сам већ, да су они сами своје највеће насеље у Бачкој назвали Руским Крстуром и да издају Руске новине а имају и просветно друштво под руским именом. Никоме пак досада није падало на памет, да све то окрсти именом украјинским. А ако би то тако било, као што тврди г. Ивахњук, да је реч „руски“ код Украјинаца истоветна с изразом „украјински“ (који би се у српскохрватском преводу морао назвати „земаљским“, јер реч „украјина“ значи „земљу“) — онда што се сада потискује стародревно руско име а намеће „украјинско“ — и зашто се у Прикарпатској Русији забранила употреба руског имена а уједно забранило и излажење руских новина? Је ли то резултат научног истраживања — или плод неке политике?

Димитрије (Мита) Клицин

Загребачка пролећна приредба ће бити европски догађај

Већ се данас види да светска привреда у измени добара увелико рачуна са загребачким тржиштем, које је и јединаа и најприроднија спона за све хрватске крајеве, али и даље према истоку.

Ниједна светска аутомобилска фирма којој је могућ увоз неће изостати на пролећном траадиционалном петнаестом ауторизираном Салону аутомобила који ће, као и досад, публику читаве наше државе и ближег Истока упознати са свим, што је савремена продукција као најпрактичније и најлепше избаацила у својим најновијим моделима.

У светској штампи изазива нарочито интересовање прва светска међународна кулинарска изложба, која ће бити одржана у склопу пролећног сајма, у времену од 29 априла до 8 маја 1939, а на којој ће се посетиоци упознати са свим специјалитетима јела и пића најважнијих туристичких земаља на континенту.

То ће бити једна од најнеобичнијих шетња по изложбеном простору, где ће свака европска држава пропагирати своје лепоте. Ту ћемо се упознати и са оним, што дотична земља или крај убраја међу своје специјалитете.

—о—

БРАЋА МАЧКАШКИ НА БЕОГРАДСКОМ РАДИУ

Мол, 10 фебруара. — Браћа Мачкашки, учитељи из Мола, певају и свирају на београдској Радио станици 15 фебруара, у 17.40 часова. Репертоар је национални. *(Дан).*

ПОЗИВИ ЗА ПРАВНИЧКИ БАЛ ВЕЋ СУ РАЗАСЛАНИ

Јуче је разаслана прва серија позива за Правнички бал који ће се одржати 25 о. м. у свима просторијама Споменог дома. За два три дана биће разаслани и сви остали позиви. Аранжери су уложили максималан труд да сва лица приме правовремено позиве. Међутим и поред све пажње може да се догоди ради великог броја лица која треба да буду позвана а која случајем нису ушла у списак да ове позиве не приме. Сва та лица било да живе у Новом Саду или у ком другом месту Дунавске бановине треба да позиве рекламирају и то било телефонски у Новом Саду на број 32-66 сваког дана од 8—12 и од 3—6 или лично код повереника Удружења правника који се налазе у свим важнијим местима, а чији списак ниже доносимо.

Као што смо информисани Правнички бал треба ове године да по елеганцији надмаши све раније и да буде као последња приредба сезоне главна ревија укуса лепоте и елеганције читавог војвођанског друштва. За бал влада огромно интересовање како у Новом Саду тако и у Београду, а и свима местима Дунавске бановине.

Списак повереника код којих треба рекламирати позиве:

Нови Сад: Катарина Ленголд Маринковић, адвокат. Краља Петра Првог ул. 3, први спрат; Суботица: Милан Вујић, адвокат, Вилзонова ул. бр. 8 (телефон 4-82); Сомбор: Козодеровић Ђорђе, адвокат, Краља Александра бр. 11 (телефон 1-20); Петровград: Мучалов Иван, адвокат. приправ.; Вел. Кикинда: Др. Вујић, адвокат; Бела Црква: др. Шаб Гавра, адвокат; Вршац: др. Кертнер Густав, адвокат, Вилзонова ул. 34 (телефон 44); Ст. Бечеј: др. Фрања Галамбош, адвокат, (телефон 4); Панчево: Ђока Чакра, адвокат; Нови Врбас: Дорт Филип, адвокат (телефон 43); Сента: др. Светозар Вујић, адвокат, Кула: Колесар Петар, судиски приправник; Ст. Кањижа: др. Миша Поповић, краљев. јавни бележник; Бачка Топола: др. Пумер Александар, адвокат; Бач. Паланка: др. Тајдер Ђура, адвокат (телефон 15); Срем. Митровица: др. Федор Араницки, адвокат; Рума: др. Никола Вукадиновић, адвокат; Оџаци: др. Милан Бакић, старешина Среског суда; Шид: др. Никола Трумић адвокат; Осек: Стојан Муачевић, адвокат; Београд: др. Лазар Врховац, секретар Мин. трг. и индустрије.

СЛАВА ДОБРОТВОРНЕ ЗАДРУГЕ СРПКИЊА У СУБОТИЦИ

Суботица, 10 фебруара. — Добротворна задруга Српкиња у Суботици прославиће своју славу на дан 15 фебруара, у друштвеним просторијама задужбине Душана Радића. Резање колача обавиће се у 11.30 часова. Увече, у 20.30 часова, биће славско вече. *(Дан).*

Моле се п. претплатници „ДАНА“ који нису извршили дужну претплату, да то изволе што пре учинити путем послатих чековних уплатница.

Уплатницу треба читко испунити на бр. 58.460 нашег чековног рачуна са назнаком да ли је нова или стара претплата.

Уколико је који од цењ. претплатника изгубио уплатницу може је добити код саме поште уз цену од 25 пара.

Данашњи програми у биоскопима

РЕКС

Данас, премијера најбољег певачког филма

Песма златног запада

У гл. ул. краљеви песме

Џенет Мак Доналд
Нелсон Еди

Раскошна оперета, која надмашује досадашње филмове славног певачког пара

УРАНИА

Весели филм из Беча

ГОСПОЂА МИЛИОНАРКА

Музика: Роберт Штолц

Фридл Цепа

Волф Албах Рети, Рудолф Карл и Фриц Имхоф

АПОЛО

Премијера шлагер оперете

ЈЕДНА НОЋ У МАЈУ

Марика Рек
Виктор Стал
Оскар Сима

РОЈАЛ

Премијера

ТАРЦАН У ХАРЕМУ

Опасне и мистериозне пустоловине у срцу џунгле. Тарзан победник над силама џунгле.

Додатак:

ЦРНА МАСКА

(шала Том и Пом)

ОДЕОН

Премијера

Из живота руских избеглица, пре револуције, у Паризу.

ЉУБАВНЕ НОЋИ ВЕЛИКОГ КНЕЗА

У гл. улови: Кете фон Нађ, Жан Мира, Фернад Фарб

Крађа расног петла, који је био понос целог Темерина, узбудила свее становнике у селу

Петао на дневном реду сеоских сензација

Синоћ је одржана забава у гостионици Кароља Тењија у Темерину; свет се веселио и проводио бучно једну од покладних ноћи. На забави су били и суседи Јанош Годор и Лајош Курцинак је нестао из гости- од гостију није мислио да оде кући, Лајош Курцинак је несто из гостионице. Ово је било сумњиво Јанošу, али се он и даље забављао.

Сутрадан ујутру Јанош се горко покајао што није отишао за Лајошем да види шта га је нагнало да остави весело друштво. Јанош се толико покајао због своје учињене грешке, да је горко заплакао. Он је, наиме, био страстан одгајивач расне живине Нарочито је био поносан што је у колекцији расне живине имао једног „расног певца". Ујутру је Јанош са великим болом констатовао да му је нестало шест кокошака расне живине, и његов понос, чувени темерински певац. То га је толико заболело, да је хтео да пуца, како је то он изјавио код жандармерских органа.

Годор се после ипак умирио и сковао план како да ухвати „злочинца". Отишао је одмах код свог суседа Лајоша Курцинака, тобож да поручи даску за тесто. Његов сусед Курцинак јебио специјалиста за прављење даски за тесто. Када је Годор ступио у двориште свога суседа, чуо је њему добро познати глас његовог „рођеног певца. Годор се за моменат узбудио. Срце му је заиграло. Тешком муком се уздржао и направио се као да му је потпуно свеједно што „суседов" петао има тако умилан глас. Наручио је даску за развијање теста код Лајоша и убрзо се удаљио из дворишта. Када је изашао на улицу, потрчао је колико су га ноге носиле до жандармериске станице, да пријави крадљивца.

Међутим, Лајош се досетио шта је значила тобожња паруџба Годорова, па је брже боље отрчао до кокошињца, зграбио петла и две кокошке и отрчао да их баци у бару. Тим својим поступком Лајош је мислио да скине беду с врата, која га је снашла због његове превелике љубави за расном живином. Он је украо. Био је свестан Лајош шта то значи, али је било касно.

Жандармериски органи убрзо су дошли код Лајоша Курцинака и ствар се извела на чистину. Он је признао своје дело и одвео органе власти до до оближње баре. Две угинуле кокошкошке лежале су у бари. Четири кокошкошке нађене су у живинарнику крадљивца, а чувеног темеринског певцавца нигде није било.

Јанош Годор, када је видео угинуле кокошкошке и сазнао да је његов певац нестестао, поново је горко заплакао.

Крадљививац је спроведен истражном судијцији г. Папричићу у Нови Сад. Лајош Курцинак је код истражног судије признао дело и покајнички изјавио: да се каје. Он је пуштен да се из слободе брани, а Јанош Годор прича тужно својим сељанима каква га је невоља снашла.

Цео Темерин сада прича о овој крађи и једнодушно осуђује Л ша Курцинака. Годоров петао био је понос целог Темерина.

Новосадски академски мушки хор концертирао је, у дворани „Слободе" са врло лепим успехом

Имали сі смо ретко задовољство да, после краћраће паузе, чујемо наш Новосадски ака.академски мушки хор, првака певачке жу жупе „Бајић". Вокални концерт посвеісвећен модерној чешкословачкој и југословловенској хорској музици, са врло одабрабраним програмом, оставио је врло леп ут утисак. Добар и бројан мушки збор ор овог друштва показао се зрелим и ди дораслим за извођење једног концерта оп ове врсте.

Програм ам је био састављен од дела. др. Јозефаефа Ферстера, Јозефа Сука и Хинек ПалПала, чешкословачких композитора, и Сћ Стевана Христића, Марка Тајчевића, Ми.Милана Бајшанског, Крсте Одака, др. Мі Милоја Милојевића и Јакова Готовца, ка, као претставника наше југословенске ке хорске музике. Био је то заиста леплеп, одабран и стилски програм. На ово на нарочито указујемо и подвлачимо, јер ер синоћни програм наших Академаца могмогао би да послужи свима певачким др друштвма као пример, какав се програмграм треба да изводи код нас и какав пр програм може да има успеха код наше ше музичке публике.

Извођењеење Академског музичког хора било је на на висини задатка. Они су уложили врлорло много труда и воље и успели су. у. Новосадски академски мушки хор ор претставља данас и бројно и квалитаитативно мушки збор који нас свуда, и ти то са успехом, може да претставља и зи заступа. Гласовне групе хора су лепо ин изједначене, са пријатним тенорима и и одличним басима, светлим баритонимаима и пуним другим тенорима, чиме цео о хорски звук добија у својој јачини и и боји. Техника певања и музичко извсзвођење дела на програму, то су посебнбне одлике наших Академаца, у чему се се они и стварно разликују од других хорова. Ту се осећа велика снага његова и то је предност овог хора. А за ово највише заслуга има професор г. Светолик Пашћан-Кујанов,диригент и артистички вођа овог нашег младог и полетног хора. Као артистички вођа, са тако одабраним програмом, и као диригент, са тако добрим извођењем дела на програму, г. Пашћан је синоћ постигао врло леп успех, који се може дописати низу успеха које г. Пашћан постиже са Новосадским женским музчким удружењем и нашим Академским музичким хором.

Још мало више рада, још мало више воље, па ће наши Академци постизати іош боље резултате. А да они могу то, ми смо уверени.

Прво извођење Коледа, народног обреда у пет делова од Јакова Готовца, уз учествовање кларинета, фагота и тимпане Војне музике, оставило је врло леп утисак. То је, поред дела чешкословачких композитора, која су сва изведена врло добро, била најбоља тачка програма. Ту је хор био заиста на висини задатка и такав Академски хор свиђа нам се врло много. Таквом хору и дајемо признање на лепим резултатима које је на синоћном концерту постигао.

Ђура Игњатовић

—о—

Општински извршитељ пао са мотоцикла и тешко се повредио

Шајкаш Свети Иван, 10 фебруара. — Јуче после подне дошло је до тешке саобраћајне несреће, којом приликом је тешко настрадао 25-огодишњи општински извршитељ Бранко Павлов. Он је са једним пријатељем пошао на излет мотоциклом. Док је мотоцикл јурио пуном брзином, Павлов је пао и сломио леву руку и ногу и угрувао се по целом телу.

Тешко повређени егзекутор у несвесном стању је пренесен у ординацију општинско лекара, а затим возом у новосадску Државну болницу. Према мишљењу лекара, његово је стање веома опасно.

—o—

Несрећа у Темеринској улици

Јуче после подне, око 18 часова, теретни аутомобил, својина г. Васе Видаковића, из Суботице, у Темеринској улици налетео је на таљиге Жике Симића. Срећом је Жика остао неповређен, али је његов коњ пострадао.

Свечано је отворен Омладински Народни универзитет у Новом Саду

Прво предавање је одржао г. др. Владимир Марган

У свечаној дворани Градске куће одржао је синоћ предавање г. др. Владимир Марган, а истовремено је обављено и свечано отварање Омладинског народног универзитета. Од стране ОНУ поздравио је г. др. Маргана г. Глигорије Бугарски-Златић, који је, у краћем говору, приказао основне смернице тог новог омладинског удружења, подвукавши да је оно намењено просвећивању омладине, и то једним смишљеним и сталним радом, живом речју и преко часописа, брошура и сл. Г. др. Владимир Марган је, у својој уводној речи захвалио в новосадској омладини што је управо њењему поверила и тиме га почаствовалала да буде први предавач. Он осећа да ј је за нас у Југославији потребно да да имамо омладину која ће се борити за за један стваран културни расцвет и з зато од срца помаже такве омладинске редове. Затим је г. Марган одржажао врло занимљиво предавање о темеми Рад и ред, које је саслушано са в великом пажњом. Приказ овог занимљивовог и документованог предавања донећемо у сутрашњем броју.

Старица коју је прегазио аутомобил подлегла повредама

Пре три недеље, код цркве Св. Рока налетео је један аутомобил на Францишку Кавчић, старицу од 79 огдина. Старица је јуче, услед задобивених повреда, умрла у Државној болници. Истрагом је утврђено да Францишка није чула сигнал нити је приметила аутомобил.

Само 24 динара је месечна претплата „Дан"-а, достављен у кућу претплатника

КРОЗ БАЧКУ

Сукоб између римокатоличког бискупа у Суботици и патронатског одбора у Светозару Милетићу

Необична демонстрација у којој је учествовало две стотине жена, које су пошле да испребијају свештеника

Пише: Тоша Искрућев

10

Лоранд Хегедиш, римокатолички декан из Бајмока, изишао је 1 маја 1937 у Светозар Милетић, да, у име бискупово, склопи споразум са патронатом, општинским већем, у питању бирања црквеног појца (кантора), звонара и црквењака (сакристијана), да се овима уреди плата, да се реши питање гробља као и земљишта које се непосредно поред цркве налази, јер је црква незаграђена, без порте је, а пијаце се држе пред црквом.

Решавање ових питања успело је само делимично. По одласку г. Хегедиша из Светозара Милетића, бискуп је, под бројем 5693-937, известио општину, као патронатски одбор, да се не упусти у избор црквених намештеника све дотле, док претходно не дође до коначног споразума гледе управљања школском зградом (пошто је она до подржављења наставе важила као римокатоличка школа) а с којом данас управља општина, односно патронатски одбор; даље док не дође до споразума у питању школске земље и гробља.

Наиме, бискуп је тражио да се те некретнине препишу на римокатоличку цркву. Али патронатски одбор ослањајући се на своје давно стечено право и на околности да се бискуп до сада није мешао у избор звонара и црквењака, и поред ове забране сазвао је 20 децембра 1937 године народ и обавио избор двојице црквених послужитеља, и то звонара и сакристијана. Записник је, као и дотада, упућен среском начелству на одобрење. Кад је срески начелник одлуку одобрио, општинско веће се састало у општинској кући као патронатски одбор, и то на дан Велике среде 1938 године. Одавде су отишли корпоративно у цркву и новоизабраном звонару предали штрангу од звона у руке, као знак уваћања у дужност, са наређењем да се у свему има покоравати наредбама претседника општине, као претседника патронатског одбора. То је било пре подне. Тога истога дана, после подне, у 3 сата, свештеник Болдижар Агадић је отишао бискупу у Суботицу, где је о свему поднесен усмен реферат. Ова вест је бискупа не само узрујала него и озлоједила. Бискуп је у овом поступку патроната видео омаловажавање свога ауторитета и одмах је издао писмено наређење свештенику да сутрадан, т. ј. на Велики четвртак, пре подне оде у општинску кућу и позове општинску управу да одмах повуче уваћање звонара у дужност, а ако се управа са претседником на челу не би овом наређењу повиновала, свештеник тада још истог дана после подне, има да остави своју цркву и пође у Дорослово која општина лежи под Сомбором — за администратора, пошто је та парохија обудовила. Цркву светозармилетићску бискуп проглашује за филијалу чонопљанске парохије и парох Агадић не сме да се поврати све дотле, док патронат не повуче уваћање звонара у цркву.

Општинска управа за бискупово наређење није хтела да чује и према томе звонар је остао у цркви.

Пошто је добио одговор од од општинске управе, свештеник је одржао пре подне у цркви мису и верне обавестио о догађајима. Саопштио им је да он после подне мора да остави парохију. Тако је и било. Свештеник, који је овде био од стране патроната изабран за пароха још пре 29 година ,оставио је сад своје стадо, по наређењу бискуповом, баш уочи Ускрса. Црква, која броји 4000 верних, остала је без свога пастира. Код парохијана је узрујаност била врло велика.

Од тога времена сваке недеље и празником иду кола из Св. Милетића у Чонопљу по капелана и овај сада служи у Милетићу пре подне у 9 сати кратку, тиху мису, без певања, без свирања у оргуљама. Кад је каква сахрана, онда верни опет шаљу кола по свештеника у Чонопљу, али у врло много случајева бива да мртве верни сахрањују без свештеника. Кад свештеник изађе из цркве, онда многе жене, па и људи, остају у цркви и тада сва звона звоне за нову мису. Сад жене поје под вођством ратарке Имерке Мандић. Неки ми угледни католици кажу да је ово друго богослужење „пркос-богослужење“.

Поступак бискупов је изазвао нерасположење нарочито код патронатског одбора и одбор званично пише: „да је бискупов поступак скроз неправедан“ и да је „бискуп то урадио само због материјалне и духовне диференције и одбор сматра да се ово питање има решити само пред надлежним судом, а не овако нечувено оштро и грубо“... „С нама се поступа као да смо губавци“ вели патронат.

Али од стране бискупа се износи ово: ‚Општинско поглаварство је насилно наместило свога човека у цркву и више не признаје право располагања у цркви ни за бискупа, ни за жупника, већ располаже са црквеном опремом самовољно претседник општине или ко други; приређују се црквене процесије, одређује се богослужење у цркви и опходи по улицама као пркос црквеним властима“... „Ова духовна власт приморана је била да поступи по црквеној дисциплини и служила се својим правом у смислу 24 чл. 53 закона из 1886 год.“

После отстрањења свештеника из села на два месеца, једног дана, јуна месеца, искупило се на пијаци преко 200 жена, које су ушле у општинску кућу, да демонстрирају што им се не дозвољавају црквени барјаци да врше процесије по улицама без свештеника. Другом приликом јурнуле су на свештенички стан, претећи да ће истући свештеника и сваког оног ко је уз свештеника, но, срећом, у пароховом дому није било никога. Што до лома и проливања крви није дошло на улици, може се захвалити само подбележнику Стевану Баху, који је енергично иступио са полицијом против чудних рушитеља мира. Противници патронатског одбора виде у овим демонстрацијама претње патронатског одбора, а бискуп се жали овако: „Најновије су, пак, жупникову слушкињу истукли и свештенику, ако исти дође међу њих, пријетили су батинама“.

Бискуп у свима својим одговорима на тужбе патроната каже: „Ако политичка општина силом доведеног звонара отстрани, жупник ће се одмах повратити у своју жупу. Ово ће се одмах спровести“. Али на ове речи патронат овако довикује: „Он је неверно оставио цркву и стадо. Наш духовни пастир требао је да издржи поред нас. Ми не желимо њему ништа рђавог, нека преживи у миру, у лепој старости своје остале године, али не у нашој средини, јер не можемо му заборавити што нас је неверно оставио и сад невернога да опет примимо за нашега вођу немоћни смо“. Исто тако неће одбор ни да чује о томе да повуче натраг звонара из цркве.

Као што видимо, ствар се све више заплеће. Патронатски одбор је упутио овим поводом две претставке Нунцији у Београду, депутације одлазе исто тако Нунцији, ту су потписи на стотине са молбом да се свештеник не врати, а била је депутација и код г. Бана. Али свештеник је изабран и потврђен овде, и против њега досада није пала никаква тужба, није било никакве истраге. Бискуп каже да нема законске основе да дозволи да се одржи нов избор свештеника.

Бискуп тражи да власници племићске земље изаберу себи нов патронатски одбор, али то никако више не може да буде општински одбор.

Патронатски одбор се буни против овог захтева и решен је на даљу борбу.

Како ће се ова ствар свршити, ми не знамо, јер је она сад у пуном напону свог трвења између одбора и бискупа, али искрено желимо да се што пре нађе начин како би се успоставио мир и прилике средиле.

Кроз цео свет

ПРВА КОЛОНИЈА ЗА ПАЛЕ ЖЕНЕ У ПОЉСКОЈ

Варшава. — У Топулни, код Бидхошта, основана је прва колонија за пале жене у Пољској. Колонија има на расположењу 400 јутара заједно са воћњаком и баштом. Читаву економију ће водити искључиво жене. Досада је завод постојао на пробу, али како је постигао добар успех, претвара се у сталан. Једини мушкарци у читавом заводу су слуга и кочијаш. Жене ће у Топулни провести три године; поред рада у башти и пољу, девојке ће се учити разним занатима и домаћинству. Један од главних услова домаћег правилника је прекид сваке везе са спољашњим светом, па и писмене.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

ЛЕТОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ, свеска за јануар 1939, доноси овај садржај: Марко Цар — Криза и услови за обнову демократије; Ст. П. Бешевић — Сељачка душа (песма); др. Милоје Милојевић — О староκласичном стилу и Баху и Хендлу; Дора Пилковић-Максимовић — Књига (песма); Жарко Калинић — Историски романи Х. Сјенкијевича; Владимир Коларов — Песма превареном другу; Богдан Чиплић — Фрак из Абације (приповетка); Милоје Чиплић — У пролеће (песма). У Словенском прегледу пише г. Нико Бартуловић о значењу Чапекова дела. У Научном прегледу г. Сима Цуцић пише о новој педагогији. Затим следују прикази и белешке.

ЈАДРАНСКА СТРАЖА: Изашао је број 2 ове илустроване ревије у којој се расправљају разна питања у вези са нашим морем и приморјем, као и сва она која говоре о потребама и важности мора. — Садржај: др. Јоско Јерић: Наша туристичка политика; П. Скок: Проблем романства и словенства на нашим острвима; Рул Крабе: Данашње ратне флоте (II); Б. К. Милиновић: Уговори и споразуми тројног савеза (свршетак); Иво Жиц-Клачић: Морнари се враћају у завичај (песма); Виктор Пирнат: Угодна ноћ (I); Б. Ч. Средоземно море од пада Наполеона до светског рата (свршетак) Антун Добронић: Мотив мора у пучкој поезији и музици с нашег Јадрана (I); Б. Зорић: Једра (песма); Јанко Самец: На смртнем броду (песма); Виктор Цар Емин: Витез мора (VIII); Н. Монастерев: Флоту потопити; Анте Цетинео: Веспертина (песма); П. Чак: Битка код Лепанта (VIII); Друштвене вести; Туризам; Листак: Ратна морнарица — Трговачка морнарица — Поморско тржиште — Белешке — Културни преглед.

Претплата 120 динара; чланови помагачи примају свеску бесплатно.

МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС ЗА УПРАВНЕ НАУКЕ У БЕРЛИНУ

Берлин. Од 13 до 19 септембра ове године ће се у Берлину одржати међународни конгрес за управне науке и управно право. Приређивач конгреса је немачка секција Међународног института за управне науке у Брислу. Последњи кунгрес тог Института је одржан 1936 године у Варшави. Организациони радови и спремање конгреса су поверени немачкој правној академији у Берлину. Међународни институт за управне науке удружује правнике и самоуправне стручњаке из тридесет држава и овогодишњи конгрес рачуна с великим међународним учествовањем.

ИСПРАВКА

У 30 броју „Дана“ од 5 фебруара ове године, у чланку г. Тоше Искрућева о мађарским племићима у Светозару Милетићу, код породице Кермендијеве стоји: „Данас је најистакнутији Стеван Хорват“, треба: Стеван Керменди.

ФЕЉТОН »ДАНА«

„В'ло доб'о"

Ричард Бент

— Фу, шта је теби? повика Рециналд на свога слугу.

Али спокојно лице Вонг-Вонг-Фуа није се ни за цртицу изменило. Није му се на лицу могло прочитати ни изненађење, ни љутња, ни непријатност. Као да му је господар казао да затвори прозор, он је безизразно проговорио уобичајене речи:

— В'ло доб'о!

— Врло добро! врло добро! а ништа ниси разумео. Само то умеш да кажеш. Али више нећу да се секирам са тобом. Нашао сам већ другог човека, и он ће ме од сада слушати а ти ћеш ићи сутра! Јеси ли разумео! Поштен си, али си страшно глуп!

Фу и не трепну. Само одговори:

— В'ло доб'о!

— Знаш ли само шта си синоћ урадио? Казао сам ти да ми донесеш бенедиктин, а ти си нам донео чашице напуњене бензином. И сад може и отац на мене да се наљути, мислећи да сам хтео да га отрујем и избрисаће ме из наследства! Увек кад он дође, ти урадиш понеку глупост! Прошли пут си му сав шешир нагрдио са неком фарбом!

Фу је и даље стајао непомично као кип.

— И после никад не могу на тебе да се ослоним када примиш неку вест преко телефона! Јуче ти је јавио мој адвокат да могу купити акције „Амелгамед кока", а ти си записао нешто о алигаторима! Не! Не! Фу, са тобом се више не може! Данас ми је јавила гђа Флоуер да по подне идем са њом на тенис, а ти си записао да треба ићи са њом у Венецију! Глуп си, Фу, колико си тежак!

— В'ло доб'о!

— Чуј ме! Сад идем у собу за рад. Имам да свршавам важна посла. Никога не пуштај! Реци да нисам ту! Разумеш ли ме? Не смеш да ме узнемираваш, мањ ако се кућа не упали!

— В'ло доб'о! Ја упалим.

— Ама не! Ништа немој да палиш само никога не пуштај код мене!

— В'ло доб'о!

Пола сата доцније Фу залупа на врата собе за рад.

— Два господина овде виде вас, рече.

Рециналд скочи са столице:

— Па шта сам ја теби казао? Реци им да иду бестрага!

— Оно овде у соби. Они уђу ту.

И пре но што је Рециналд могао што и да прозбори, два човека уђоше у собу, Један је личио на џокеја, а други на коња. Уђоше у собу и немарно се поклонише, а затим, не чекајући да их Рециналд позове, седоше у наслоњаче.

Рециналд није могао доћи себи од изненађења када један од њих, онај што је личио на џокеја, извади из џепа велики аутоматски револвер и позва га да мирно седне.

— Али требало би најпре да са овим Кинезом свршимо! рече онај други.

— Не! Остави њега! Или нека га г. Рециналд пошаље некуд даље. Затим се окрете Рециналду:

— Хајде„ позовите тог вашег Кинеза и пошаљите га негде!

Рециналд зазвони и Фу уђе.

— Фу, иди у град и купи ми, купи ми, у апотеци, отров за пацове!

— В'ло доб'о!

Чим је Фу изишао, онај што је личио на коња, обрати се Рециналду:

— Сад ћете поћи са нама! Да нисте успут ни реч проговорили. Пазите, мој је пријатељ нервозан и може се лако догодити да опали из свог револвера!

— Па ово је разбојништво! повика Рециналд.

— То је посао као и сваки други! додаде џокеј.

Рециналд није имао куд. Пошто су га претресли да нема оружја у џеповима, пођоше. Али баш кад су хтели да изиђу на врата, на њима се појави Фу носећи на послужнику две шоље чаја.

— Ја господару служим чај, рече Фу улазећи.

— Ово се зове услуга! додаде џокеј.

— Ти си злато од слуге! Баш ми се иначе пио чај! рече онај други Кинезу.

Како слуга није одлазио, то џокеј погледа Рециналда, а овај се поново обрати Фу-у:

— Хајде, Фу! Хоћеш ли ићи за отров за пацове?

— Али ми имамо отров много!

— Не мари ништа, иди купи још!

— В'ло доб'о! и изиђе напоље.

— А сад хајдмо! Доле нас чекају кола. Мораћемо само да вам вежемо очи.

И човек, који је личио на џокеја, пође ка Рециналду, али се на пола пута скљока и паде на под.

Рециналд га гледаше изненађен. Окрете се и ввиде и оног другог како се, сав зелен у лицу, баш извалио у наслоњачу.

Рециналд брзо скочи на телефон да дозове полицију, али још није ни дохватио био слушалицу кад у собу уђе Фу.

— Господа отишла?

— Бога мили, изгледа. Догодило се нешто страшно, погледај!

— От'ов. Ја мето господа у чај.

— Шта је (било Фу? Ти си их отровао!

— Да. Ја видео господа са левовел. То није доб'о, казем ја. Ја у чај мето њимм от'ов.

— Фу! скочи Рециналд. Променио сам мишљење. Нећеш ићи од мене, остајеш и даље овде! Ходи да те загрлим!

— В'ло доб'о!

СПОРТ

Нови Савезни капетан Бошко Симоновић избацује из државног тима Јожику Велкера

О раду новог савезног капитена арх. Бошка Симоновића већ се може писати. Он је, изгледа, заборавио колико је пута био нападан у нашој штампи због свог чудног држања према свим оним футбалерима који нису били чланови Бск-а. Сада, када је поново изабран за савезног капитена, његова рђава пракса изгледа да ће поново доћи до изражаја.

Уочи важних сусрета наших изабраника са Немачком и другим репрезентацијама, арх. Бошко Симоновић је већ изгледа, донео одлуку да у државном тиму не може нико играти ко није члан „плавог" друштва. Тако смо, ових дана, читали да ће костур новог државног тима бити састављен од играча Бск-а и Грађанског. Тако су на тренинг државне репрезентације позвани у првом реду играчи његове „симпатије". Наш Јожика Велкер, који се сада налази у пуној форми, није позван ни на тренинг, нити се узима у обзир за државну репрезентацију.

Ми одлучно морамо да протестујемо што се нови савезни капитен, у најнезгодније време, враћа својој рђавој пракси и да сада, док још није касно, упозоримо надлежне да ћемо врло тешко подносити експерименте новог савезног капитетена, који хоће да се игра са нервима југословенских портиста, правећи разнене неукусне шале са нашом државном репрезентацијом. Осим тога, ми морамо и најодлучније захтевати од надлежних у у ЈНС-у да упозоре г. Бошка Симонововића на његову дужност, коју он поново хоће да злоупотреби, или из незнанања или намерно?

Јожика Велелкер је наше најбоље крило у земљи. Он се сада налази у одличној формии и он мора да буде узет у комбинацијују за државну репрезентацију. Уколикоко г. Симоновић има друго мишљење, његегова је дужност да позове Велкера на тренинг државне репрезентације у Бесеограду и тамо се увери да ли је Велелкер заслужио да игра или да буде елимминисан из изабраног тима. Уколико новии савезни капитен то не уради, значи да је поново дошао на положај који стварно није за њега, јер не жели да поштује и најосновнија правила фер-п-плеја. Казали смо и скидамо са себе е сваку одговорност у случају катастрооофа, које по свој прилици неће изосстајати ни за време ренесансе г. Бошшка Симоновића, чији нас долазак на оодговорни положај није ни најмање обрадовао.

Савез спортских савеза у Загребу расписује натечај за најбоље спортске фотографске снимке

Загреб, 10 фебруара. — Пропагандни пододбор Савеза спортских савеза у Загребу приређује напредну утакмицу за најбоље фотографске спортске снимке.

Награде су: три прве по динара 500; пет других по 300; десет трећих по 200. Укупно 5000 динара.

Примерци награђених снимака су власништво ССС-а. Израду дањних примерака дужан је аутор да уступи само уз цену трошкова израде. Код евентуалне властите репродукције дужан је аутор да наведе да је снимке награђена по ССС-у, а негатив се може продати само уз дозволу ССС-а Рок натечаја је укључиво 15 мај 1939.

У натецајју могу суделовати сви наши држављани. Радове треба слати до прописаног рока препорученом поштом или их предати уз потврду примитка на адресу: Савез спортских савеза (Струучно-прапагандни пододбор) Краљевине Југославије, Загреб, Гундулићева улица 22 а. Натечаји морају бити означени шифром, а у посебномм запечаћеном и приложеном омоту у треба навести име, презиме и тачну у адресу натецатеља, као и податке када је и где фотографија снимљена. Радове оцењује посебни одбор од 5 лица. Одлуке оцењивачког одбора ссу коначне, а у непредвиђеним случајевима одлучује Стручно-пропагандни пододбор. Награђене снимке враћају се ауторима.

TriTon ? ? ?

Међународне утакмице југословенских сокола

Београд, 10 фебруара. — На збору жупских начелница и начелника одржаном крајем прошле недеље у Београду расправљено је питање олимписких припрема југословенских соколских гимнастичара. Недавно је одржана седница стручног одбора Међународног вежбачког савеза у Базелу, на којој је Савез Сокола Краљевине Југославије заступао заменик савезног начелника г. Иван Ковач, променила је ситуацију утолико, што су вежбе прописане за дванаесте олимписке игре 1940 измењене и олакшане. У Прагу су крајем јуна 1939 приликом међународних гимнастичких утакмица за светско првенство биле одређене вежбе за утакмице 1940 у Токиу. Наши вежбачи су веровали да због великих даљина и трошкова неће моћи суделовати на тим играма и правили су своје планове за будућност на други начин. Међутим је изненада пренесена прослава дванаестих игара у много ближи и јевтнији Хелсинки и сада се требало енергично спремити за те утакмице. Главна гимнастичка такмичарска приредба код нас је борба за почасну награду, мач Краља Александра Првог.

За ову годину је била одређена за 18 јуни у Загребу. Међутим су промене прописаних олимписких вежба изазвале и промене наших утакмица. Због начелника је после реферата познатог такмичара и соколског предњака Бориса Грегорке усвојио предлог да се вежбе прописане за Краљев мач 1939 промене тако, да се вежбачи такмиче у олакшаним и скраћеним олимписким вежбама 1940. С тим је постигнуто да спремање за југословенско првенство буде у исто време и спремање за олимписке игре. Пошто су промене настале изненада и у току спремања вежбача, то је утакмица за Краљев мач одгођена за касније, свакако у доба које одговара олимписким утакмицама 1940 у Хелсинкиу (конац јула). Према приближној пријави жупских начелника, већ сада се спрема за ово натецање за Краљев мач, за првенство Југославије у вежбама на справама, око стотину вежбача у седам разних група.

Мали огласи

ГОСТИОНИЦА

за издавање. Упитати Саве Вуковића 17 Нови Сад, код „Рацгабора". (397)

„ФЛОРОДОР"

модерно сретство за неговање лица. Уклања боре, лишајеве, освежава лице. Главно стовариште „Вегетабилиа". Нови Сад. Може се добити у свима стручним радњама. (2617)

У гостиони „МИЛЕТА"

у петак увече рибља вечера, а у суботу приредиће се маскенбал. (392)

КРОЗ НОВИ САД

Библиотека Матице српске отворена од 8—12 и 15—17 часова. Музеј Матице српске отворен од 11—12 часова.

*

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ

Од 4 до 10 фебруара

Апотека Гросингер Мр. Јована, Краља Петра ул. бр. 30. Телефон 27-40.

Апотека Михелс Мр. Јулија, Краља Петра II 70. Телефон 29-51.

Апотека Насл. Жигровића, Петроварадин.

*

БУКОВИЧКА МИНЕРАЛНА ВОДА

„Кнез Милош" Ш. Д. Б. НОВИ САД, Краља Александра 21. Телефон 20-20 и 32-42. — Код филијала: СОМБОР Телефон 69. — СМЕДЕРЕВО: Телефон 47. КРАГУЈЕВАЦ: Телефон 88 и ПЕТРОВГРАД: Телефон 169. РУМА: Телефон 39 и БЕЛА ЦРКВА: Тел. 40.

—о—

РОЂЕНИ, ВЕНЧАНИ И УМРЛИ

Рођени су: Марта, кћи Фрање Темешбергера, лимара и Јулке Тома.

Венчани су: Павле Обрадовић, ратар и Мирјана Сланкаменац. — Лазар Могин, трговац и Мара Миодраговић. — Фрићеш Иштван Гуелмино, кројач и Каталин Кечкеш.

Умрли су: Женско дете Хајду, старо 24 сата. — Стеван Новот, дете старо 6 месеци. — Стеван Жакић, кројач, стар 82 године.

—о—

НОВОСАДСКА БЕРЗА

Нови Сад, 10 фебруара 1939

У берзанском промету закључено је данас::

ПШЕНИЦА: Бачка 155—157, банатска 155—157, сремска 155—157, славонска 155—157.

ЈЕЧАМ: бачки и сремски 150—152.50.

ЗОБ: бачка и сремска 165—167.50.

РАЖ: бачка 142.50—145.

КУКУРУЗ: паритет Инђија Вршац 97—98, сушени паритет Инђија 110—112, сушени паритет Вршац 109—110.

БРАШНО: 0гг и 0г бачко и банатско 245—255, број 2 225—235, број 5 205—215, број 6 185—195, број 7 155—165, број 7 и по 122.50—127.50, број 8 112.50—115; 0гг и 0г сремско и славонско 240—250, број 2 220—230, број 5 200—210, број 6 190—200, број 7 150—160, број 7 и по 122.50—127.50, број 8 112.50—115.

МЕКИЊЕ: бачке и сремске 95-104

ТЕНДЕНЦИЈА: Слабија.

ПРОМЕТ: средњи.

—о—

Забава Женске реалне гимназије

Ученице Женске реалне гимназије, под руководством наставничког савета, приређују своју уобичајену забаву на Сретеније, 15 о. м., у просторијама Спомен-дома. Почетак програма биће у 20 и по часова.

После Државне химне, биће неколико музичких тачака. У извођењу музичког програма учествују: хор ученица, под управом г-це Душанке Ђорђевић, наставнице музике, затим ученице Бранка Живковић, Ирена Цанер, Херта Бернолд, Мирјана Марковић, Иванка Симоновић. Ритмичке игре, које ће извести ученице, спремиле су гце Злата Кошар и Бранка Кумрић, наставнице гимнастике.

РЕЗУЛТАТИ ПРВОГ ПОЛУГОДИШТА У НОВОСАДСКИМ СРЕДЊИМ ШКОЛАМА

Ученици новосадских средњих школа показали су на крају првог полугодишта углавном добар успех

Завршено је прво полугодиште у новосадским средњим школама. Ученици су добили оцене и видели успех у раду. Тога дана почело је озбиљније и савесније спремање, нарочито код оних који су у првом полугодишту добили једну или више слабих ооцена.

Тешки радни услови у средњим школама

Директори и наставници новосадских средњих школа углавном имају скооро иста мишљења о својим ученицима. Они су, углавноом, задовољни њиховим радом. Директори неких школа изјавили су нам да њихови ученици раде под врло тешким условима. Тако је карактеристично стање у Другој мушкој гимназији „Краља Александра Првог" где ученици седе у тескобним и нездравим учионицама. Број ученика је тако велик, да ученици у Мушкој гимназији „Краља Александра Првог" седе у учионицама, које се налазе поред нужника. Како је ове године било мало одељења у овој гимназији, преграђен је један ходник и направљена учионица. У Другој мушкој гимназији, где има око 600 ученика, постоје само три нужника, а двориште има свега око 154 квадратних метара. У Женској гимназији је, поред тога, полудневна настава, а учионица је сувише мали број за 1057 ученица. У овој гимназији су хигијенски услови врло рђави. Ово се најбоље може оценити када се прегледа статистика о здравственом стању ученица.

Успех је, и поред тога добар

И поред свих тих недаћа, успех ученика у новосадским средњим школама на крају првог полугодишта је добар. Тако у Мушкој гимназији „Краља Александра Првог" на крају првог полугодишта било је 716 ученика. Од тога броја са оценом одличан оцењен је 31 ученик, врло добрих је било 139 и добрих 136 ученика. Са једном слабом оценом има 117 ученика, са две 100, са три слабе 91, са више слабих 95; седам ученика је неоцењено, а 18 искључено због слабог успеха. Ови ученици имају права да полажу разредни испит на крају школске године.

У другој мушкој гимназији

У Другој мушкој гимназији је било на крају првог полугодишта 625 ученика. Од тога броја одличних је било 9, врло добрих 94, добрих 110 Са слабим оценама било је: са једном слабом 118 ученика, са две слабе 110, са три слабе 91 и са више слабих 70 ученика. Искључена су због слабог успеха 22 ученика. Два ученика су неоцењена због болести. Ова гимназија има пет разреда, 13 одељења. Ово је једина школа у Новом Саду која нема ни свечане дворане, ни гимнастичку дворану, дворану за цртање дворане за физикални и ботанички кабинет итд. Ипак, сва је срећа што ће се питање зграде за ову гимназију ускоро решити. Јер, као што је „Дан" већ јавио, градски већници су примили предлог о додељивању земљишта за подизање нове зграде за ову гимназију. У Банској управи се већ израђују нацрти за ову зграду, а такође је обезбеђен и кредит за зграду. Директор гимназије, г. Светислав Марић је задовољан са успехом и радом својих ученика.

У Женској гимназији и Учитељској школи

У Женској гимназији било је на крају првог полугодишта 1057 ученица. Одличних ученика је било 56, врло добрих 264, добрих 261, слабих 474; искључено је 14 ученица. Директор г. Стеван Марјетић није задовољан ни са успехом ни са условима у којима ова школа ради.

У женској учитељској школи било је 107 ученица. Од тога броја одличних је било 5, 62 врло добре, 30 добрих и 9 слабих. Неоцењена је једна ученица. Ово је, иначе, једина школа која има све услове за правилан рад. Наставници су у овој школи задовољни са радом ученица. Све ученице живе у интернату, где имају добру храну и све услове за нормалан рад. Како нам каже професор г. Вајан Гомирац, родитељи ученица су потпуно задовољни са условима у којима раде њихова деца.

У Средњој техничкој школи имају два отсека: грађевински и машински. Свега је било ученика 267. Просечна оцена ученика на крају првог полугодишта је добра. Искључено је 11 ученика због слабог успеха. Директор школе инж. г. Владимир Пауновић је задовољан радом и трудом својих ученика. Он каже:

— Ко није схватио озбиљно ову школу, он је изишао из школе. Иначе, код нас се ради.

Тако су нам приказали успехе својих ученика на крају првог полугодишта директори и наставници новосадских средњих школа, износећи уз то своје бриге и невоље, све у жељи да њихови просветни заводи одговоре што боље своме задатку.

Течај из техничког цртања за металце

Завод за унапређивање занатства, трговине и индустрије при новосадској Трговинско-индустриској и занатској комори приређује у Новом Саду једномесечни течај из техничког цртања за мајсторе и помоћнике металургиске струке.

Предавање ће обухватити: познавање и употребу цртаћег прибора и осталог цртаћег материјала; основицу просторучног цртања; предочавање предмета у разним положајима; појам скице и скицирање машинских предмета; израду техничког цртежа по скици или по готовом предмету у сразмери; конструисање или пројектовање; начин и врсте техничког цртања; читање машинских и техничких цртежа и појам изума — патента.

Потреба за једним оваквим течајем истицана је из редова занатлија ових струка, а исто тако и из редова занатског помоћног особља упосленог у разним индустријама. Стога ће на течају узети учешћа, поред мајстора бравара, машинобравара, механичара, лимара итд. и помоћници у овим занатским радњама као и стручни радници из односних индустриских радионица.

Предавање на течају је поверено инж. г. Ешкићевићу (машински), техничком стручњаку војног ваздухопловства, који се нарочито бави стручним техничким цртањем.

Течај ће отпочети у среду, 1 марта, у учионици Завода, чим се заврши упис слушалаца. Предавања ће се одржати од 8 до 9.45 часова, свако вече, осим суботе и недеље. Уписнина за цео течај износи 30 динара.

Упис врши и сва обавештења даје Завод за унапређивање занатства, трговине и индустрије (зграда Трговинско-индустриске и занатске коморе, соба бр. 4).

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Распоред хорова у православним храмовима за недељу 12 о. м. је следећи: у Саборној цркви поји хор г. Стевана Иванчевића. у Алмашкој цркви: Ратарско црквено певачко друштво. Облачење и апостол даје школа г. Стевана Жоржа. У Успенској цркви поји хор Друге мушке гимназије, облачење и апостол даје Мушка грађанска школа; у Николајевској цркви поји Руско црквено певачко друштво Григоријев. Облачење и апостол даје Огледна школа. У капели у Петроварадину поји г. Владимир Пајић, а на Ченеју г. Стеван Врачевић. На сретеније, 15 о. м., у Саборној цркви поји хор г. Стевана Иванчевића, у Алмашкој цркви хор г. Стевана Жоржа, у Успенској хор школе Змаја Јована Јовановића, у Николајевској хор Огледне школе.

Женски покрет у Новом Саду одржаће 10 о. м., у 18 и по часова, седницу, на којој ће се претресати много важна актуелна питања. Међу осталим расправиће се и питање изградње дома за чување деце чије су мајке чиновнице.

И ВИ СЕ КОРИСТИТЕ

нашим популарним рекламним ценама 6 карата и 1 велика (18x24) дин. 30; за легитимације 6 комада дин. 9.—

Фото-студио РОЈАЛ

ПРЕДАВАЊЕ О СТАЊУ ШКОЛСКИХ ЗГРАДА У НОВОМ САДУ

На наредном састанку новосадског Ротари клуба, који ће се одржати данас, у петак, одржаће предавање, као гост, гђа др. Нада Паквор-Мицић о теми: Стање школских зграда у Новом Саду и прилике под којима се држе предавања.

Редовно купање у Новосадској минералној јодној води значи: здравље

Власник за ДАН д. д.: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ, главни уредник, Стевана Брановачког 11. — Ротациона штампа: ДАН, штампарско - издавачко предузеће Краља Александра, 7.